

ЮВІЛЕЙ АКАДЕМІКА НАПрН УКРАЇНИ МИХАЙЛА ВАСИЛЬОВИЧА КОСТИЦЬКОГО (до 70-річчя від дня народження)

«Я з насолодою повернуся в науку. Не деканом, не ректором. Боже борони! Моя професія — наука».

(М. В. Костицький, 1999 р.)

Нині відзначає свій ювілей творча людина з гарячим і неспокойним серцем, лицар духу Михайло Васильович Костицький. Величавий мудрець із душею вічно спраглою істини юнака. Хто він?

Михайло Васильович народився у сім'ї Василя і Софії Костицьких 11 листопада 1947 р. у селі Заріччя Яремчанського району Станіславської області (нині — Івано-Франківська) у селянській родині, посеред протистояння радянської державної машини і національного повстанського руху, з поділом життя не на роки, а на пережиті дні й ночі, в пошуку життя у вирі смерті й насилля. З 1953 р. по 1961 р. навчався у Зарічанській восьмирічній школі, а потім ще протягом трьох років — у Делятинській середній школі.

Cogito ergo sum

Більша частина вже пройденого наукового шляху Михайла Васильовича пов'язана з Львівським національним університетом імені Івана Франка (Львівський університет). У 1966 р. він вступив на юридичний факультет цього вишу, де його вчили відомі вчені і педагоги — С. Базилевич, А. Жалінський, В. Калинович, В. Кульчицький, М. Наклович, Т. Цигелик та інші, і який закінчив із відзнакою у 1971 р. У 1973 р. Михайла Васильовича було прийнято до університету на посаду асистента

кафедри кримінального права і процесу, пізніше — старшого викладача, доцента, заступника завідувача цієї кафедри. Викладав кримінальне право, кримінальний процес, судову статистику, кримінологію, виправно-трудове право, судову психологію.

У 1974 р. Михайла Васильовича було направлено на стажування до відділу судової психології Інституту прокуратури в Москві, а наступного року він вступив до заочної аспірантури цього закладу і почав працювати над

кандидатською дисертацією. З 1977 р. по 1978 р. продовжив навчання у стаціонарній аспірантурі у Всесоюзному науково-дослідному інституті вивчення причин і проблем попередження злочинності, й у 1978 р. успішно захистив дисертацію з кримінології «Інформаційне забезпечення профілактики злочинів (за матеріалами Української РСР)». У 1981 р. М. В. Костицькому було присвоєно вчене звання доцента кафедри кримінального права та процесу.

Однак Михайла Васильовича цікавила психологія — з 1981 р. по 1982 р. він навчався на психологічному відділенні факультету підвищення кваліфі-

кації Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова й отримав кваліфікацію «викладач психології». З 1986 по 1988 р. навчався у докторантурі Львівського університету. У 1990 р. успішно захистив докторську дисертацію на тему «Використання спеціальних психологічних знань у радянському кримінальному процесі». У 1994 р. йому було присвоєно вчене звання професора кафедри психології.

У 1990–1994 рр. — декан юридичного факультету Львівського університету. Паралельно з цим М. В. Костицький ініціював створення факультетів психології (1989 р.) і права (1991 р.) в Інституті підвищення кваліфікації Львівського університету, відділення психології на нововідкритому філософському факультеті. У 1991 р. Михайло Васильович ініціював створення й очолив (1991–1994 рр.) кафедру психології філософського факультету, не складаючи обов'язків декана юридичного факультету та спеціального правового факультету Інституту підвищення кваліфікації, розпочав відновлення закритої в 50-х роках кафедри міжнародного права.

З 1994 р. життя М. В. Костицького пов'язане з Києвом. У 1995–1997 рр. — проректор з наукової роботи Української академії внутрішніх справ (нині — Національна академія внутрішніх справ), з 1997 р. — один із співзасновників і професор кафедри філософії права та юридичної логіки (за сумісництвом, а з 2005 р. — на постійній основі).

Михайло Васильович має вже понад 45-річний стаж викладацької роботи у найкращих навчальних закладах в Україні та за її межами (Львівському національному університеті імені Івана Франка, Національній академії внутрішніх справ, Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Люблінському університеті ім. М. Складовської-Кюрі, Краківському педагогічному університеті ім. Армії Крайової, Українському вільному університеті у

Мюнхені (у 1998–1999 рр. обіймав посаду проректора) та ін.).

М. В. Костицький протягом трьох каденцій виконував обов'язки експерта Вищої атестаційної комісії України, був організатором і співорганізатором спеціальних рад із захисту дисертацій у Львівському університеті, Львівському університеті внутрішніх справ, Національній академії внутрішніх справ; заснував перші в Україні спеціалізовані ради за спеціальностями «філософія права» та «юридична психологія» (1997 р.), під його керівництвом та з його участю розроблено відповідні паспорти спеціальностей. Нині він очолює спеціалізовану раду із захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів з філософії права та юридичної психології в Національній академії внутрішніх справ.

Ars boni et aequi

Трудову діяльність Михайло Васильович розпочав на канікулах: після шостого та сьомого класів — підпаском на полонині, а після восьмого класу — в будівельній бригаді, там же й працював до вступу в університет після середньої школи. На студентських канікулах працював у будівельних студентських загонах у Сургуті, на Одещині, Буковині, Тернопільщині.

Однак перша практична робота за фахом очікувала його після закінчення університету. Мріяв стати слідчим, але спробував себе як консультант відділу юстиції Львівського облвиконкому (1971–1973 рр.). З 1975 р. практикував у Львові як експерт-психолог, спеціалізуючись на проведенні судово-психологічних, комплексних психолого-психіатричних і медико-психологічних експертиз.

Михайло Васильович зробив принципово важливий внесок у формування правових засад розвитку сучасної України. Як член Галицької асамблеї у 1991 р. він розробляв проекти загальнодержавних і регіональних нормативно-

правових актів, того ж року став науковим консультантом комісії з питань правопорядку та боротьби зі злочинністю Верховної Ради України (1991–1994 рр.), взяв участь у розробці проєктів законів України про міліцію, про прокуратуру, про оперативно-розшукову діяльність, про судову експертизу та ін.

У 1994 р. його обрано народним депутатом другого скликання — з 1994 р. по 1996 р. він очолював підкомісію правової політики та законодавчих передбачень, був членом Комісії з питань науки та народної освіти Конституційної комісії, став учасником підписання Конституційного договору 8 червня 1995 р. та прийняття Конституції України 28 червня 1996 р. З жовтня 1996 р. до жовтня 2005 р. був суддею Конституційного Суду України.

Quia societas vitae

Плекання професійної самоорганізації як елемента розвитку суспільства — невід’ємна частина світогляду Михайла Васильовича. У 1989 р. він став співзасновником першого незалежного клубу адвокатів у Львові. За його активної участі у 1990 р. було скликано установчий з’їзд Товариства психологів України, на якому він головував і був обраний першим віце-президентом (1990–2005 рр.).

У 1992 р. М. В. Костицького було обрано членом-кореспондентом і членом Президії новоствореної Академії педагогічних наук України. У 1993 р. Указом Президента України його було затверджено дійсним членом — засновником Академії правових наук України (нині — Національна академія правових наук України), а на перших Загальних зборах Академії в листопаді того ж року обрано дійсним членом (академіком) та членом Президії. Також він став одним із засновників Всеукраїнської асоціації філософії права та соціальної філософії, а з 2005 р. — її віце-президентом.

Honorarium civis

Заслуги Михайла Васильовича було відзначено на різних рівнях. Йому присвоєно звання «Генерал-майор» (1997) та «Генерал-лейтенант» (1999) внутрішньої служби, «Заслужений юрист України» (1996), нагороджено орденом «За заслуги» II та III ступенів, орденом Короля Данила Галицького, Почесною грамотою Верховної Ради України, дипломом Конституційного Суду України, відомчими нагородами Міністерства внутрішніх справ України та Державної служби виконання покарань, Внутрішніх військ України, церковними орденами, відзнаками громадських організацій, органів місцевого самоврядування, вітчизняних і зарубіжних вищих навчальних закладів.

М. В. Костицький — автор і співавтор понад 300 наукових праць у галузях права, філософії, психології, політології, методології науки. Серед них: «Ефективність профілактики правопорушень і кримінологічна інформація» (1980); «Психологічні методи у боротьбі з правопорушеннями» (1981); «Особливості профілактики правопорушень молоді, що навчається» (1983); «Психологічні особливості індивідуальної профілактики правопорушень» (1984); «Судово-психологічна експертиза в кримінальному процесі» (1985); «Методи вивчення історико-правових явищ» (1986); «Кримінально-правові засоби забезпечення якості продукції» (1987); «Судово-психологічна експертиза» (1987); «Злочин можна попередити» (1989); «Використання психологічних знань у попередженні правопорушень молоді» (1989); «Вступ до юридичної психології: методологічні й теоретичні проблеми» (1990); «Використання спеціальних психологічних знань у кримінальному процесі» (1990); «Екологічна етика і психологія людини» (1992); «Основи держави і права України» (1992, 1994); «Політологія» (1993, 1994); «Правознавство» (1994, 1995); «Історія політико-правових

вчень» (1995); «Юридична психологія» (1999, 2007); «Воєнно-юридична психологія» (1999); «Філософія права» (2000, 2007); «Релігієзнавство» (2008); «Філософські та психологічні проблеми юриспруденції» (2009); «Психологія судового розгляду кримінальних справ» (2010); «Судово-психологічна експертиза в адміністративному процесі» (2011); «Судова психологія» (2013) та ін. Він є співзасновником журналів «Проблеми філософії права», «Юридична психологія і педагогіка», «Філософські та методологічні проблеми права».

М. В. Костицький — співзасновник наукових шкіл юридичної психології та філософії права в Україні. Під його

керівництвом написано і захищено сотні дипломних і магістерських робіт, 22 кандидатські і 10 докторських дисертацій у галузях філософії права, юридичної психології, кримінального, кримінально-процесуального, конституційного права, теорії та історії держави і права та ін.

Михайло Васильович втілює свої ідеали добра і справедливості у служінні державі, суспільству, людям. У своєму мудрому віці він залишається плідним науковцем, надзвичайно високо підносячи престиж цього покликання людей, спраглих пізнання — вище за посади, звання і почесні. З ювілеєм, пане Професоре, *homo prudentissimus!*

О. Кресін

*кандидат юридичних наук, доцент,
член-кореспондент Міжнародної академії порівняльного права,
старший науковий співробітник відділу
міжнародного права і порівняльного правознавства
Інституту держави і права ім. В. М. Корецького НАН України*

Наукова рада та Редакційна колегія юридичного журналу «Право України» вітають шановного Михайла Васильовича Костицького з 70-річним ювілеєм, зичать йому міцного здоров'я, благополуччя, творчого натхнення, невичерпної енергії та усіляких життєвих гараздів!